

ปัจจัยการไปศึกษาต่อต่างประเทศของนักเรียนชาวเกาหลี ตั้งแต่ปี 1990 ถึง 2012

Key Factors of Korean Students Studying Abroad since 1990 to 2012

ทิพย์ธิดา สกุธทองอร่าม(Tiptida Skulthongaram)* ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา(Dr.Worawet Suwanrada)**

ดร.ไชยวัฒน์ คำชู(Dr.Chaiwat Khamchoo)*** ดร.วิเชียร อินทะสี (Dr.Wichian Intasi)****

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยเพื่อศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลให้จำนวนนักเรียนเกาหลีไปศึกษาต่อต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปีค.ศ.1990 ถึงปีค.ศ.2012 โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มนักเรียนที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ผู้วิจัยใช้แนวการวิจัยเชิงคุณภาพในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ(Secondary data)โดยการวิจัยเอกสาร(Documentary research) โดยเน้นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลักดัน(Push factors) จากภายในประเทศเกาหลี เช่น ปัจจัยสถานะทางการเงินของครอบครัว, ปัจจัยความคลั่งไคล้ทางการศึกษา, ปัจจัยทางภาษา และปัจจัยทางครอบครัว ส่งผลต่อจำนวนนักเรียนเกาหลีที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศมากกว่าปัจจัยดึงดูด(Pull factors)ที่เป็นผลจากนโยบายของสถาบันการศึกษาในมหาวิทยาลัยปลายทาง เช่น ค่าธรรมเนียมการศึกษาหรือความมีชื่อเสียง

ABSTRACT

The main purpose of the research is to find factors that increased number of Korean students studying abroad since 1990 to 2012. Focus on the group of undergraduate and graduate degree students and afterward that willing to study abroad. A researcher concluded secondary data by doing a documentary research. The documentary research is highlighted documentary analysis. The research result found that Push factors inside Korea, which are family's economy status, Educational zeal in Korean society, languages proficiency and family factor are effected to the number of studying abroad students rather than pull factors which are the institute fee and institute reputation and quality.

คำสำคัญ: การศึกษาต่อต่างประเทศ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ประเทศเกาหลีใต้

Key Words: Studying abroad, Higher education, South Korea

* นิสิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกาหลีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** รองศาสตราจารย์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*** ศาสตราจารย์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

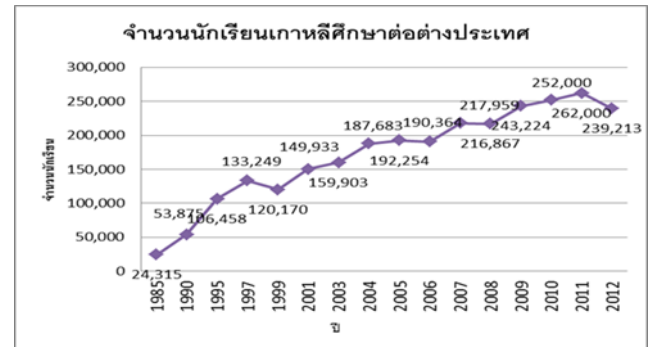
**** อาจารย์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทนำ

การไปศึกษาต่อต่างประเทศในปัจจุบัน กำลังได้รับความนิยมอย่างมากจากนักเรียนทั่วโลก สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น การพัฒนาของเทคโนโลยี การเชื่อมต่อระหว่างประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้หลายภาคส่วนทั้งองค์กรรัฐและเอกชนต่างตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรม ภาษาของต่างประเทศเพื่อประโยชน์ทางการติดต่อค้าขายหรือการร่วมมือกันระหว่างประเทศขององค์กรต่างๆ ส่งผลให้ผู้ปกครองและนักเรียนต่างให้ความสนใจกับการศึกษาต่อในต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา เพื่อที่จะมีโอกาสได้ใช้ชีวิตด้วยตัวเองในต่างประเทศ และยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศที่เดินทางไปศึกษา โดยประสบการณ์ต่าง ๆ นั้นอาจส่งผลดีต่อหน้าที่การงานในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษาอีกด้วย

ประเทศเกาหลีได้เป็นประเทศอีกหนึ่งที่ประสบความสำเร็จด้านการพัฒนาประเทศไปได้อย่างรวดเร็ว สาเหตุส่วนหนึ่งมาจาก ประชากรและรัฐบาลให้ความสำคัญกับการศึกษาของคนเกาหลี ทำให้ประเทศเกาหลีได้พัฒนาจากประเทศที่เคยถูกมองว่าเป็นประเทศที่จนที่สุดในโลก กลายเป็นประเทศที่ทั่วโลกให้การยอมรับว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และยังได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรระดับชาติหลายองค์กรอีกด้วย เช่น องค์กรการค้าโลก(WTO) เป็นต้น จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกและมีบทบาทร่วมกับต่างชาติ ทำให้รัฐบาลและประชาชนเกาหลีได้หันมาให้ความสนใจกับการศึกษาภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับต่างชาติมากขึ้นหรือการพัฒนาประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ (International) ได้

กราฟ 1. จำนวนนักเรียนเกาหลีไปศึกษาต่างประเทศ

Source : Korea Ministry of Education and Human Resources Development, 2012

จากกราฟ 1 จำนวนนักเรียนชาวเกาหลีที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในปี ค.ศ.1990 มีทั้งหมด 53,875 คนและในปี ค.ศ.2012 มีจำนวนนักเรียนที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศทั้งหมด 239,213 คน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่น่าจะส่งผลให้จำนวนนักเรียนชาวเกาหลีเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศตั้งแต่ช่วงปีค.ศ.1990 ถึงปีค.ศ. 2012 มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงในประเทศเกาหลีในช่วงระยะเวลาดังกล่าว โดยผู้วิจัยมีความหวังว่าการศึกษาปัจจัยการไปศึกษาต่อของนักเรียนชาวเกาหลีนี้ จะมีประโยชน์ต่อสังคมไทยที่กำลังต้องการพัฒนาประเทศและจะได้นำจุดเด่นและจุดด้อยของการศึกษาของชาวเกาหลีมาแบบอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุหรือปัจจัยภายในประเทศเกาหลีใต้ที่ส่งผลให้นักเรียนชาวเกาหลีตัดสินใจเดินทางออกไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนเกาหลีที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยผลักดันที่ส่งผลให้นักเรียนชาวเกาหลีไปศึกษาต่อต่างประเทศ
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลให้นักเรียนชาวเกาหลีไปศึกษาต่อต่างประเทศ ตั้งแต่ช่วงปี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) เพื่อศึกษาหาปัจจัยการไปศึกษาต่อต่างประเทศของนักเรียนชาวเกาหลีตั้งแต่ปีค.ศ.1990 ถึงปีค.ศ.2012 ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความ บทวิเคราะห์และข้อมูลสถิติต่างๆ ทั้งจากในสิ่งตีพิมพ์และอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในประเทศเกาหลีใต้ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ กรอบแนวคิดงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ การวิเคราะห์แบ่งตามปัจจัยผลัก(Push factor)และปัจจัยดึง(Pull factor) ของ Mazzarol, T.W., Soutar, G.N. โดยปัจจัยผลัก (Push factors) หมายถึงปัจจัยที่เป็นแรงขับเคลื่อนมาจากผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

วัฒนธรรมหรือทัศนคติทางการศึกษาภายในประเทศเกาหลี ส่งผลให้นักเรียนเกาหลีเลือกไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ และปัจจัยดึงดูด (Pull factors) หมายถึงปัจจัยที่มาจากนโยบายหรือความน่าสนใจของสถาบันการศึกษาในต่างประเทศหรือประเทศปลายทางที่นักเรียนเลือกไปศึกษาต่อ โดยปัจจัยหลักและปัจจัยดึงของงานวิจัยนี้ ประกอบไปด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจ, ความคลั่งไคล้ทางการศึกษาของชาวเกาหลี, ทักษะความสามารถในการใช้ภาษา, และด้านครอบครัว และปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ค่าธรรมเนียมของสถาบันการศึกษาในประเทศปลายทางและความมีคุณภาพและความมีชื่อเสียงของสถาบันในประเทศปลายทาง โดยผู้วิจัยจำกัดขอบเขตการศึกษาโดยมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่มของนักเรียนที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา ในช่วงปีค.ศ.1990 ถึงค.ศ.2012

ผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนเกาหลีที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาขึ้นไป พบว่าตั้งแต่ปีค.ศ.1990 จนกระทั่งปีค.ศ.2011 จำนวนนักเรียนเกาหลีศึกษาต่อต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในแง่บวกต่อการไปศึกษาระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ และถึงแม้ว่าประเทศเกาหลีจะประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในบางช่วงปีเช่น ปีค.ศ.1997 หรือในปีค.ศ.2008 แต่จำนวนนักเรียนที่ไปศึกษาต่างประเทศก็ไม่ได้มีจำนวนลดลงมากนัก ส่วนในด้านของประเทศปลายทางที่นักเรียนเกาหลีนิยมไปถึงแม้ว่า

ประเทศสหรัฐอเมริกา, ประเทศอังกฤษ หรือแม้แต่ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก จะยังคงเป็นประเทศที่จำนวนนักเรียนเกาหลีส่วนใหญ่เดินทางไปเป็นจำนวนมาก จากการศึกษาของสถาบันการพัฒนาการศึกษาของเกาหลีพบว่า 60% ของนักเรียนชาวเกาหลีเลือกเรียนต่อในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา, ประเทศอังกฤษ, ประเทศออสเตรเลีย, ประเทศแคนาดา, และประเทศนิวซีแลนด์ (Weidman, 2007) แต่ทว่าประเทศเพื่อนบ้านประเทศจีนที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจพุ่งตัวอย่างเป็นที่จับตามองจากทั่วโลก ก็เป็นประเทศปลายทางที่นักเรียนเกาหลีจำนวนมากให้ความสนใจ รายงานข่าวจาก YONHAPNEWS (2013) ในปี 2012 นักเรียนเกาหลีจำนวน 62,855 ไปศึกษาต่อในประเทศจีนเพิ่มขึ้นจากจำนวน 16,372 ในปีค.ศ. 2001 เพิ่มขึ้นถึง 283.9 %

2. ผลจากการศึกษาปัจจัยผลักดันที่ส่งผลให้นักเรียนชาวเกาหลีไปศึกษาต่อต่างประเทศ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ในปีค.ศ.1990 ผลผลิตประชาชาติเท่ากับ 5,883 ดอลลาร์ และเพิ่มขึ้นเป็น 11,380 ดอลลาร์ในปีค.ศ.1996 (The Bank of Korea, 1999) ทำให้ประชาชนชาวเกาหลีมีสถานะทางการเงินดีขึ้น จากการศึกษาพบว่าเฉลี่ยรายจ่ายทางการศึกษาเฉพาะกับการศึกษานอกเวลาคิดเป็น 15 ถึง 30 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ต่อครอบครัวชาวเกาหลี (Bezanska, 2006) ผู้ปกครองชาวเกาหลียอมทุ่มเทเงินจำนวนมากเพื่อให้ลูกได้เรียนในโรงเรียนที่ดีและมีคุณภาพเพื่อให้ลูกมีอนาคตที่ดี และสามารถกลับมาดูแลพ่อแม่ได้ยามเมื่อท่านเริ่มแก่ชราลง

ปัจจัยด้านความคลั่งไคล้ทางการศึกษาของชาวเกาหลีจากการศึกษาของ Ghazarian, G พบว่า ความคลั่งไคล้ทางการศึกษาของชาวเกาหลีเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มองข้ามไม่ได้ โดยเฉพาะการแข่งขันอย่างรุนแรงเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ผู้ปกครองของนักเรียนให้ความสำคัญเรื่องการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก จากรายงานของ OECD (2009) พบว่า 83.8% ของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมปลายของเกาหลีเลือกที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นอัตราการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสูงที่สุดในบรรดาประเทศสมาชิกของ OECD ทั้งหมด จะเห็นได้ว่าชาวเกาหลีให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากในสังคมประเทศเกาหลี มหาวิทยาลัยที่เข้าศึกษาต่อจะส่งผลกระทบต่ออนาคตของนักเรียนคนหนึ่ง ทั้งทางด้านการงาน, สถานะทางสังคม, หรือแม้แต่การแต่งงาน ดังนั้นผู้ปกครองและนักเรียนเกาหลีต่างทุ่มเทให้กับการศึกษาทั้งในโรงเรียนและการเรียนเสริมนอกโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่ได้ชื่อว่าดีและมีคุณภาพที่สุดในประเทศ 3 แห่ง อันได้แก่ มหาวิทยาลัยโซล, มหาวิทยาลัยยอนเซและมหาวิทยาลัยโครยอ

ปัจจัยทางด้านภาษาและปัจจัยด้านตลาดแรงงาน ภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการศึกษาของประเทศเกาหลีตั้งแต่ปีค.ศ.1997 หลังจากนั้น วิชาภาษาอังกฤษกลายเป็นวิชาพื้นฐานวิชาหนึ่งที่น่ามาใช้ในการทดสอบความสามารถต่างๆ เช่น การสอบเข้าโรงเรียน, การสอบเอนทรานซ์ หรือแม้แต่การสอบเข้าทำงาน เป็นต้น (Park, 2009) นอกจากนี้ความต้องการไป

ศึกษาต่อต่างประเทศตั้งแต่ระดับอุดมศึกษาและสูงกว่า เป็นผลมาจากความต้องการของใบปริญญาต่างประเทศ และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งมีความจำเป็นอย่างมาก กับตลาดการทำงานในประเทศเกาหลี (Byun, K., Kim, M, 2010) สำหรับปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงและคุณภาพ ของสถาบัน, ปัจจัยทางด้านภาษา, ปัจจัยด้านการงานและ ปัจจัยทางครอบครัว ต่างก็มีเป็นปัจจัยที่ผลกับการไป ศึกษาต่อต่างประเทศ แต่ไม่ได้ให้ผลกระทบที่มีอิทธิพล มากเท่ากับสองปัจจัยที่กล่าวไปในข้างต้น

ปัจจัยด้านครอบครัว จากการศึกษาของ Lemke (2011) พบว่าผู้ปกครองชาวเกาหลีโดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ใน เมืองหลวงมีแนวโน้มจะส่งลูกไปศึกษาต่อต่างประเทศ เนื่องจากเป็นเหมือนการช่วยยกระดับฐานะทางสังคมให้ สูงขึ้น สิ่งนี้ช่วยให้พวกเขาสามารถสร้างความแตกต่าง ให้กับลูกของเขาได้ดี เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนใน เมืองอีกหลายล้านคน นอกจากนี้ ขณะนี้ประเทศเกาหลี กำลังประสบปัญหาอัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ตลอด 20 ปีที่ผ่านมาค่าเฉลี่ยอัตราการเกิดอยู่ที่ 1.59 ในปี ค.ศ.1990 จนกระทั่งปี 2009 อัตราการเกิดลดลงมาอยู่ที่ 1.15 ส่งผลกระทบต่อจำนวนประชากรวัย 18 ปีหรือวัยที่ จะต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัยลดลง (Byun, K., Kim, M, 2010)

3. ผลการศึกษาปัจจัยดึงดูด ปัจจัยด้าน ค่าธรรมเนียมของสถาบันการศึกษาในประเทศปลายทาง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศ ปลายทางและสถาบัน ในช่วงที่ประเทศเกาหลีประสบ ความสำเร็จทางการพัฒนาเศรษฐกิจประชาชนมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในปีค.ศ.2008 จากจำนวนนักเรียนเกาหลีที่

เลือกศึกษาต่อในประเทศทั้งหมดมีจำนวนสูงถึง 216,867 คน ซึ่งนักเรียนจำนวน 62,392 คน เลือกประเทศ สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศปลายทาง หรือคิดเป็น 28% ของจำนวนนักเรียนเกาหลีที่เลือกไปศึกษาต่อ ต่างประเทศทั้งหมด (Byun, K., Kim, M, 2010)

ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงและคุณภาพของ สถาบันมีความสำคัญต่อการเลือกประเทศปลายทาง (Mazzarol, T and Soutar, N.G, 2001) เนื่องจากชาว เกาหลีชอบการแข่งขันและการจัดอันดับ (Lemke, 2011) ชาวเกาหลีจึงพิจารณาถึงชื่อเสียงและคุณภาพของมหาลั ยเช่นกัน

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในประเทศ เกาหลีส่งผลต่อการเดินทางไปศึกษาต่อของนักเรียน เกาหลี ตั้งแต่ช่วงปีค.ศ.1990 จากความรู้สึกลึ้นตัวจากการ ปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนนโยบายมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ ของประเทศที่ประเทศกำลังพัฒนาจากการสนับสนุนจาก รัฐบาลทำให้ชาวเกาหลีตื่นตัวกับการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น (Lee, 2002) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ ส่งผลให้จำนวนนักเรียนชาวเกาหลีที่ไปศึกษาต่อ ต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีค.ศ. 1990 ถึงปีค.ศ.2012 พบว่าปัจจัยผลัก (Push factors) ทั้งหมดนำมาเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ที่เป็นแรง ขับเคลื่อนจากภายในประเทศเกาหลีที่ส่งผลให้จำนวน นักเรียนเกาหลีที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นมา โดยตลอดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mazzarol, T and Soutar, N.G ที่ศึกษาวิจัย “Push-Pull Factors Influencing

International Student Destination Choice” ที่กล่าวว่า ความรู้สึกไม่พอใจกับระบบการศึกษาในประเทศเป็น แรงผลักดันสำหรับนักเรียนเกาหลีมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบเห็น ประเด็นอื่นๆที่น่าสนใจและคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ ต่อผู้สนใจที่จะนำผลการศึกษานี้ไปขยายผลเพื่อ การศึกษาในโอกาสอื่นๆ ดังต่อไปนี้

1) การศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเกาหลี เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศกับกลุ่มนักเรียนเกาหลีที่ ไปศึกษาต่อต่างประเทศเพื่อศึกษาสาเหตุจากนักเรียนผู้ที่ เลือกไปศึกษาต่อต่างประเทศโดยตรงเพื่อประโยชน์ใน การพัฒนานโยบายของสถาบันการศึกษาทั้งในและ ต่างประเทศ เพื่อดึงดูดนักเรียนชาวเกาหลีมากขึ้น

2) การศึกษาเฉพาะกลุ่ม โดยระบุประเทศ ปลายทางให้ชัดเจน โดยเฉพาะในประเทศแถบเอเชีย เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยที่หลากหลายมากขึ้นของ นักเรียนเกาหลี

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรเวชม์ สุวรรณระดา ที่คอย ช่วยเหลือให้คำปรึกษา แก้ไข ชี้แนะแนวทางให้ วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง และเป็น ประโยชน์ต่อผู้ศึกษาต่อไป รวมทั้ง ศาสตราจารย์ ดร.

ไชยวัฒน์ คำชูและ อาจารย์ ดร.วิเชียร อินทะสี ที่ช่วย ชี้แนะและช่วยให้งานวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยทาง วิชาการที่มีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ

เอกสารอ้างอิง

Mazzarol, T.,Soutar, G.N. 2001. “Push – Pull Factors Influencing International Student Destination Choice”, CEMI Discussion Paper Series, DP 0105.

John C. Weidman. 2007. “Globalization of Korean Higher Education”. Insight into Korea. 222-228.

Yonhap News. 2013. S. Korean students in China quadruple in 11 years. ค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2557, จาก<http://english.yonhapnews.co.kr/national/2013/10/02/25/0302000000AEN20131002002500315F.html>

The Bank of Korea. 1999. National Income in Korea. Seoul, Korea.

Yana Bezranska. 2006. The phenomenon of the English language fever in Korea. Ajou University Publisher

Ghazarian, P.G. 2014. Actual vs. Ideal Attraction: Trends in the Mobility of Korean international Students[Electronic version]. Journal of International Students, 4(1): 89-103.

Organization for Economic Cooperation and Development, OECD. 2009. Education at glance: OECD indicators 2008. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

Jin-Kyu Park. 2009. "English fever" in South Korea: its history and symptoms. Retrieved October 2013, from <http://shawnashapiro.com/courses/TESLcertificate/EnglishCraze.pdf>

Byun K., Kim M. 2010. "Shifting Patterns of the Government's Policies for the Internationalization of Korean Higher Education", Journal of Studies in International Education, 15(5), 468-485.

Mazzarol, T., Soutar, G.N. 2001. "Push – Pull Factors Influencing International Student Destination Choice", CEMI Discussion Paper Series, DP 0105.

Lee Jeong-Kyu. 2002. Korean Experience and Achievement in Higher Education. ค้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2556, จาก http://s-space.snu.ac.kr/bitstream/10371/70596/1/vol11_1.pdf